Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 20582 posła Piotra Glińskiego z 27 października 2026 roku, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1-3.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z dotychczasowymi Operatorami NPRCz 2.0 (Ministerstwo Edukacji Narodowej, Biblioteka Narodowa, Instytut Książki, Narodowe Centrum Kultury) od ubiegłego roku prowadzi intensywne prace związane z przygotowaniem kolejnej edycji Programu, którego realizację zaplanowano na lata 2027-2031.

Na obecnym etapie trwają uzgodnienia dotyczące wysokości budżetu Programu prowadzone wspólnie z Ministerstwem Finansów i Gospodarki oraz Ministerstwem Edukacji Narodowej. Po ich zakończeniu MKiDN przystąpi do dalszych prac i dostosuje zakres interwencji programu do ustalonych środków budżetowych w szczególności poprzez doprecyzowanie założeń merytorycznych, określenie priorytetowych kierunków działań czy analizę potrzeb zgłoszonych podczas prekonsultacji przez środowiska działające w obszarze książki i czytelnictwa.

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że ostateczne przyjęcie dokumentu, w tym jego warunki dofinansowania, uzależnione będą od decyzji Rady Ministrów. O fakcie tym poinformujemy opinię publiczną na stronie internetowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, stronach internetowych poszczególnych Operatorów czy stronie poświęconej programowi.

Ad 4-6.

W związku z zakończeniem drugiej edycji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021-2025, w celu zapewnienia ciągłości wsparcia dla bibliotek publicznych, w 2026 roku MKiDN uruchomiło jako działanie pomostowe program własny Biblioteki Narodowej dotyczący zakupu nowości wydawniczych do bibliotek publicznych. Dzięki przyznanej dotacji celowej Bibliotece Narodowej na 2026 rok w wysokości 10 mln zł możliwa była kontynuacja działań realizowanych w dotychczasowych edycjach programu wieloletniego. Wprowadzone założenia programu utrzymały wypracowane w NPRCz 2.0 mechanizmy i zasady udzielania pomocy finansowej na zakup publikacji oraz zakup zdalnego dostępu do książek w formatach e-booków i audiobooków. W ramach programu dofinansowanie otrzymało prawie 1900 bibliotek publicznych, które przeznaczyły otrzymane środki na zakup nowości wydawniczych, w tym zakup usługi zdalnego dostępu do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bip w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu: 2644967.11983175.11258238

+48 22 42 10 100
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa

Niezależnie od powyższego, Narodowe Centrum Kultury w 2026 r. realizuje POMOSTY – projekt szkoleniowy dla absolwentów BLISKO Kierunek interwencji 4.1 NPRCz 2.0. Jest to program tutorsko-szkoleniowy, który ma na celu wzmocnienie pozycji bibliotek jako lokalnych liderów i partnerów samorządu w procesach rozwoju społeczności, planowania strategicznego, partycypacji obywatelskiej i animowania działań lokalnych, wzmocnienie współpracy między bibliotekami a samorządami lokalnymi oraz podnoszenie kompetencji pracowników bibliotek w tym obszarze. Skierowany jest do byłych beneficjentów programu BLISKO Kierunku Interwencji 4.1 w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Przyznane środki w wysokości 500.000 zł NCK przeznaczy na pokrycie kosztów koordynacji i organizacji programu dla absolwentów BLISKO, w tym kompleksowej realizacji szkoleń stacjonarnych i on-line, tutoringu oraz wizyt studyjnych.

Realizowany przez Narodowe Centrum Kultury program szkoleniowy dla absolwentów BLISKO jest odpowiedzią na zgłaszane podczas konsultacji ze środowiskiem bibliotekarzy do nowej edycji NPRCz potrzeby wzmocnienia kompetencji bibliotek dotyczących współpracy z jst. Projekt ten planowany jest do włączenia jako komponent NPRCz 3.0, a tegoroczna edycja stanowi swojego rodzaju jego pilotaż.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, we współpracy z podległymi państwowymi instytucjami kultury takimi jak Instytut Książki czy Biblioteka Narodowa, od lat prowadzi i stale rozwija systemowe działania, mające na celu promocję i rozwój czytelnictwa w Polsce za pośrednictwem programów proczytelniczych kierowanych do różnych grup odbiorców.

Do najważniejszych interwencji w tym obszarze zaliczyć należy wspomniany Narodowy Programu Rozwoju Czytelnictwa, a także inne programy, wśród których warto wymienić:

- Program Ministra - Promocja czytelnictwa,

Program służy dofinansowaniu projektów inspirujących do czytania. Jego celem nadrzędnym jest zaproszenie do rozmowy o książkach. W ramach programu współfinansowane są wydarzenia, które pomagają czytać aktywnie, dostrzegać istotne zjawiska literackie, dzielić się doświadczeniami czytelniczymi.

W ramach programu finansować można *promocję twórczości literackiej* poprzez realizację zadań promujących literaturę i jej twórców czy *animację czytelnictwa i upowszechnianie wiedzy o literaturze* poprzez zadania animacyjne i edukacyjne proponujące czytelnictwo i umożliwiające zdobywanie wiedzy na temat literatury.

O dofinansowanie na zadania 1-, 2- lub 3-letnie mogą występować samorządowe instytucje kultury (które nie są współprowadzone przez ministra), organizacje pozarządowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub do Krajowego Rejestru Sądowego.

W roku 2026 r. budżet programu wynosił 8 400 000 zł (podobnie jak w 2025 r., to istotne zwiększenie względem lat poprzednich, w latach 2023-2024 wynosił on 6 050 000 zł) .

W ramach naboru zostały złożone 484 wnioski, w sumie w ramach naboru dotacje otrzymały 63 zadania (w tym 41 w trybie konkursowym i 22 w trybie rezerwy ministra). Pełne listy przyznanych dofinansowań, a także inne informacje dotyczące programu dostępne są na stronie internetowej MKiDN pod adresem https://www.gov.pl/web/kultura/wyniki-naboru-do-programu-promocja-czytelnictwa-2026.

Dopełnieniem tych działań są następujące inicjatywy realizowane przez Instytut Książki:

- Program - Dyskusyjne Kluby Książki

Projekt Instytutu Książki i wojewódzkich bibliotek publicznych realizowany od 2007 r. (prawie 20 lat).

Pomysł oparty jest na założeniu, że potrzebne są miejsca, w których można rozmawiać o wspólnie czytanych książkach oraz że nie trzeba być krytykiem, by czerpać przyjemność z dyskutowania o literaturze. Celem klubów jest także ożywienie środowisk skupionych wokół bibliotek oraz zachęcenie samych bibliotekarzy do kreowania mody na czytanie.

Na koniec 2025 r. liczba klubów wyniosła 2019, to o 49 więcej niż na koniec 2024 r. W połowie 2026 r. były to już 2063 kluby.

Wyłączając czas pandemii, liczba klubów stale rośnie. Projekt realizowany jest w formie programu grantowego Instytutu Książki dla wojewódzkich bibliotek publicznych.

Budżet na realizację tego programu jest stale powiększany, w 2024 roku przeznaczono na jego realizację 2 000 000 zł, w 2025 r. – 2 500 000 zł, w 2026 r – 2 500 000 zł, zaś na 2027 rok zaplanowano kwotę w jego budżecie w wysokości 3 000 000 zł.

- Program Kraszewski. Komputery dla bibliotek

Projekt, którego celem jest zapewnienie zrównoważonego dostępu do technologii teleinformatycznych i wyrównanie szans mieszkańców miejscowości w gminach o najniższych dochodach podatkowych na jednego mieszkańca poprzez wyposażenie bibliotek w tych gminach w nowoczesny sprzęt komputerowy. Jego pozytywne oddziaływanie na stan czytelnictwa to m.in. możliwość zakupu sprzętów komputerowych i urządzeń peryferyjnych umożliwiających korzystanie z e-oferty bibliotek, wyposażenie ich w czytniki e-booków czy urządzenia wspomagające czytanie dla osób z dysfunkcjami wzroku (np. czytaki).

W 2026 roku dofinansowano 109 bibliotek publicznych, w ramach programu zakupiono m.in. 331 komputerów, 33 tablety, 17 robotów edukacyjnych, 30 monitorów i tablic interaktywnych, 19 czytników książek elektronicznych.

Budżet w latach 2024-2026 wyniósł 2 500 000 zł, zaś w 2027 roku jego budżet zaplanowano w wysokości 3 000 000 zł.

- Mała książka – wielki człowiek

To jeden z największych w Europie i jeden z największych na świecie programów bookstartowych, a jednocześnie wielka kampania społeczna prowadzona i rozwijana przez Instytut Książki od 2017 roku.

Celem programu jest promocja czytelnictwa wśród polskich dzieci i rodzin.

Projekt składa się z następujących elementów oraz działań uzupełniających:

1. Działania realizowane na rzecz czytelnictwa dzieci w wieku 0–3 lat i ich rodziców

Na oddziałach położniczych szpitali na terenie całej Polski rodzice nowo narodzonych dzieci otrzymują wyjątkowe Wyprawki Czytelnicze: książkę z wierszami dla najmłodszych czytelników, zmieniającą się na przestrzeni lat, oraz broszurę, która jest swego rodzaju przewodnikiem po świecie literatury dziecięcej dla młodych rodziców. Wyprawki w 2025 roku dotarły do prawie 93 procent młodych matek i ich dzieci w 278 szpitalach w całej Polsce. Łącznie w 2025 roku przekazano nowo narodzonym dzieciom i ich rodzicom 229 915 Wyprawek Czytelniczych. Do połowy 2026 roku przekazano 117 159 wyprawek.

W 2025 roku realizowano też program szkoleniowy pn. „Mała książka – wielki człowiek, czyli jak wspierać rozwój dzieci od pierwszych dni życia", skierowany do położnych i personelu medycznego zajmującego się kobietami w ciąży, dotyczący korzyści płynących z wczesnego wprowadzenia książek w życie dziecka. W szkoleniu wzięło udział 1800 osób.

2. Działania realizowane na rzecz czytelnictwa dzieci w wieku 4–6 lat i ich rodziców

Projekt dla dzieci w wieku przedszkolnym jest realizowany od 2019 roku we współpracy z bibliotekami publicznymi i ma charakter ogólnopolski. Akcja ma zachęcić rodziców do odwiedzania bibliotek i codziennego czytania z dzieckiem.

W 2025 roku wprowadzono zmiany w dotychczasowym modelu przekazywania wyprawek czytelniczych. Zgodnie z nowymi zasadami uczestniczące w projekcie dzieci odwiedzające biblioteki mogą otrzymać nie jedną, lecz trzy książki, a ich rodzice – broszurę informacyjną poświęconą roli czytania w rozwoju dziecka oraz korzyściom wynikającym z częstego odwiedzania biblioteki. Każde dziecko w wieku przedszkolnym, które przychodzi do biblioteki biorącej udział w projekcie, dostaje też kartę małego czytelnika. Za każdą wizytę w bibliotece zakończoną wypożyczeniem minimum jednej książki z księgozbioru dziecięcego dziecko otrzymuje naklejkę, a po zebraniu dziesięciu zostaje nagrodzone imiennym dyplomem potwierdzającym jego czytelnicze zainteresowania oraz może wybrać kolejną książkę. W 2025 roku do projektu dla dzieci w wieku 4–6 lat przystąpiło łącznie 6 921 bibliotek publicznych wraz z filiami.

3. Działania realizowane na rzecz czytelnictwa dzieci w wieku 7–9 lat i ich rodziców

Ten etap projektu został przygotowany z myślą o dzieciach rozpoczynających edukację w szkole podstawowej i stawiających swoje pierwsze kroki w nauce czytania. Zgodnie z koncepcją projektu pod koniec roku każdy uczeń pierwszej klasy szkoły podstawowej w Polsce otrzymuje Wyprawkę Czytelniczą, w skład której wchodzi książka, dostosowana pod względem formy i treści do tej grupy wiekowej, oraz broszura będąca poradnikiem dla rodziców dotyczącym zalet wspólnego czytania. Corocznie do ponad 13 tys. szkół podstawowych trafia ok. 450 tys. egzemplarzy Wyprawek.

W pierwszej połowie 2026 roku we wszystkich grupach wiekowych prowadzono też 134 warsztaty czytelnicze.

4. Instytut Książki corocznie przeprowadza również kampanie społeczne, których celem strategicznym jest promocja czytelnictwa w Polsce i zachęcenie do czytania generacyjnego. W 2026 roku hasło kampanii brzmiało: „Czytaj chwilę!".

5. W 2025 roku przeprowadzono ogólnopolskie badanie jakościowe pt. „Dlaczego nie czytamy dzieciom?", którego celem było zidentyfikowanie oraz pogłębiona analiza barier i potencjalnych czynników motywujących związanych z praktyką czytania dzieciom. Badanie objęło rodziców i opiekunów, którzy czytają dzieciom rzadko lub nie czytają wcale – grupę kluczową z perspektywy misji programu i kampanii „Mała książka – wielki człowiek". Raport z badania został uzupełniony o rekomendacje, mające wesprzeć dalszy rozwój programu, z uwzględnieniem realnych potrzeb i wyzwań rodziców oraz celów inicjatywy. Jest on dostępny na stronie internetowej Instytutu Książki: https://www.instytutksiazki.pl/aktualnosci/dlaczego-rodzice-nie-czytaja-dzieciom-nowy-raport-instytutu-ksiazki/

Łącznie w ramach projektu od 2017 roku przekazano dzieciom ponad 7 milionów książek. Projekt jest kontynuowany w roku bieżącym, a jego budżet wyniósł 12 485 000 zł.

- Projekt BookStadion – zrealizowany po raz pierwszy w 2024 roku.

Projekt skierowany jest do młodzieży, w szczególny sposób chłopców, w wieku od 9 do 11 lat, bowiem Badania poziomu czytelnictwa od lat wskazują na znacznie niższy odsetek czytających wśród chłopców niż dziewcząt, a tendencja ta kształtuje się właśnie w wieku szkolnym. Celem strategicznym projektu jest zahamowanie odpływu młodych czytelników, zachęcenie ich do sięgnięcia po książkę i pokazanie poprzez sylwetki piłkarskich idoli, że czytanie może być atrakcyjne, a także że wpływa na kształtowanie postaw życiowych, siły charakteru oraz umiejętności osiągania założonych celów. „Book Stadion" to projekt, który

łączy sport i książkę, promocję aktywności fizycznej z promocją czytelnictwa. Zadanie składa się z dwóch głównych elementów: warsztatów czytelniczych w ramach treningów w szkółkach piłkarskich oraz działań animacyjnych na stadionach podczas meczów piłkarskich. W 2026 r. zaplanowano warsztaty czytelniczo-sportowe w 50 szkółkach piłkarskich i bibliotekach publicznych, nawiązano współpracę z czterema klubami ligowymi.

- Prace na rzecz czytelnictwa seniorów

W 2025 roku Instytut Książki zlecił przeprowadzenie badań dotyczących czytelnictwa osób starszych (60+). Opracowany raport składa się z dwóch części: analizy dotychczasowych badań prowadzonych w Polsce i Europie oraz badań jakościowych zrealizowanych metodą wywiadów pogłębionych w zróżnicowanej grupie bibliotekarzy. Całość uzupełniają rekomendacje dla Instytutu Książki oraz innych instytucji i osób zajmujących się upowszechnianiem czytelnictwa wśród seniorów. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do opracowania programu szkoleniowego dla bibliotekarzy pt. *Od nowa. Praktyki czytelnicze seniorów*, którego pierwsza edycja realizowana jest w roku bieżącym.

W jego ramach uczestnicy wezmą udział w cyklu webinariów oraz warsztatów poświęconych rozwijaniu praktyk czytelniczych seniorów, wymianie doświadczeń oraz wzmacnianiu kompetencji bibliotek w zakresie tworzenia i prowadzenia oferty skierowanej do osób starszych. Obecnie zakończono rekrutację. Do udziału w webinariach zgłosiło się 629 osób, z czego 211 wyraziło również chęć uczestnictwa w warsztatach mentoringowych. Po zakończeniu procesu rekrutacji do udziału w programie zakwalifikowano 300 uczestników webinariów, spośród których 20 osób weźmie także udział w warsztatach.

Budżet programu w 2026 r. wyniósł 200 000 zł.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

+48 22 42 10 100
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa